

УДК 658.589:332.1

Т. Т. БОЇВКА, Б. Ф. ВРИДНИК, кандидати біологічних наук

О. Я. ПОЛУЛІХ, фахівець

Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН
вул. Грушевського, 5, с. Оброшино Пустомитівського р-ну
Львівської обл., 81115, e-mail: inagrokarpat@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ

Узагальнено проблемні питання інноваційного розвитку аграрного сектора економіки західного регіону, шляхи їх вирішення та участь наукових співробітників Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН у розв'язанні найбільш актуальних питань рослинництва і тваринництва.

© Боївка Т. Т., Вридник Б. Ф.,
Полуліх О. Я., 2015

Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. 2015. Вип. 58 (II).

Ключові слова: інновації, інноваційний розвиток, інтелектуальний ринок, капіталізація.

Трансформаційні процеси, які відбуваються в агропромисловому комплексі, створюють умови для формування нової політики, заснованої на інноваційних принципах його структурної перебудови та розвитку. На даний час основою наукоємного ринку інновацій є науковий центр як головний продуцент наукового продукту, який реалізується на ринку у вигляді інновацій. Після трансформаційних перетворень в агропромисловому комплексі проблема інноваційного розвитку набуває дедалі більшого значення [1, 3, 4].

Головним науково-інноваційним центром розвитку аграрної науки в західному регіоні є Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН. Відповідно до тенденцій розвитку аграрного ринку та стратегічних напрямів інноваційної перебудови він формує принципово нові форми ефективного використання закінчених наукових розробок і доведення їх до інновацій, а також проводить їх адаптацію до ринкових процесів з урахуванням запитів агропромислового комплексу.

Наукові дослідження в інституті (фундаментальні і прикладні) проводяться за 24 державними науково-технічними програмами, які включають 63 завдання, і зокрема в землеробстві – 6, рослинництві – 36, зоотехнії – 18, аграрній економіці – 3. Укладено 35 угод з науково-методичними центрами і головними установами.

Основну увагу спрямовано на укріплення прямих зв'язків із виробництвом на рівні районів, безпосереднє впровадження наукових розробок у господарствах різних організаційно-правових форм.

У галузі тваринництва впроваджено систему ведення молочного і м'ясного скотарства з використанням комплексного селекційного тесту, розроблено рекомендації з ведення селекційно-племінної роботи з плановими породами великої рогатої худоби, лінійного розведення та гібридизації свиней. Впроваджуються нові рецепти кормових добавок і преміксів для великої рогатої худоби, свиней, овець та птиці.

У галузі рослинництва впроваджено вискоєфективні технології вирощування нових сортів зернових з урожайністю 6,0–6,5 т/га, зернобобових культур – 3,0–3,5 т/га.

Впровадження екологоадаптивної технології збереження сталої родючості та охорони сірих лісових ґрунтів забезпечило підвищення їх родючості на 12 %.

Експериментальне впровадження розробок у галузі землеробства, рослинництва та тваринництва проводиться в 23 агроформуваннях, зокрема у 10 базових і 5 дослідних.

В інституті сформовано базу наукоємної продукції, яка включає об'єкти промислової власності та об'єкти авторського права.

Треба відзначити, що основним продуктом, що виробляє інститут, є наукові розробки, ефективність яких характеризується виходом захищених об'єктів інтелектуальної власності та впровадженням на їхній основі інноваційних проектів.

За результатами інвентаризації об'єктів інтелектуальної власності в інституті наявна достатня кількість наукоємних розробок, а саме: 63 авторських свідоцтва на сорти рослин, один патент на сорт і 32 патенти на винаходи, 13 об'єктів авторського права і 3 селекційні досягнення в тваринництві. На сьогодні недостатній рівень рентабельності і збитковості аграрного виробництва стають головними причинами неспроможності повноцінного трансферу вказаних вище розробок.

Недостатнє використання механізмів авторського права свідчить про незахищеність науково-технічного та технологічного потенціалів. Це призводить до знецінення результатів наукових досліджень, що послаблює позиції науковців в умовах ринку. Треба сказати, що за кордоном на цю групу об'єктів інтелектуальної власності припадає значна частина інтелектуального ринку.

Наукові співробітники інституту надають науково-консультаційні та інформаційні послуги агроформуванням і сільському населенню в освоєнні методів прибуткового господарювання в умовах ринкової економіки.

Центр наукового забезпечення започаткував новий етап співпраці науки і практики, включивши у цей процес систему інноваційного провайдингу – механізму просування наукових розробок на ринку інновацій. Цьому сприяли розробки, спрямовані на освоєння зональних науково обґрунтованих структур посівних площ сільськогосподарських культур, сівозмін з оптимальним насиченням зерновими та олійними культурами, систем диференційованого обробітку ґрунту та ін.

Аналіз діяльності господарств агропромислового комплексу показує, що зернове господарство стабілізоване на високому рівні там, де зміцнюють і розширюють свою співпрацю з аграрною наукою, зокрема співробітниками із технологій вирощування сільськогосподарських культур, захисту рослин, обробітку ґрунту. Тут за їхніми рекомендаціями спрямовують виробничий і ресурсний

потенціал на збереження гумусу, збільшуючи внесення органічних, зокрема сидеральних, та мінеральних добрив.

У цих господарствах освоюють інтенсивні технології, які тісно пов'язані із суворим дотриманням сівозмін різних напрямів, вчасним проведенням боротьби з хворобами, шкідниками і бур'янами, використанням перспективних культур, сортів і гібридів, які користуються попитом на ринку сільськогосподарської продукції.

Головне завдання центру – забезпечувати ініціювання інноваційних процесів в аграрному секторі, сприяти формуванню такого ринкового середовища, в якому самостійні у виборі форм господарювання і тактичних дій приватні сільськогосподарські товаровиробники могли б успішно скористатися створеними державою сприятливими економічними умовами і розвинутою системою інфраструктури інноваційної діяльності.

Для того, щоб ефективно здійснювати трансфер інновацій в агропромисловому виробництві, потрібно вирішити ряд важливих питань [1, 2, 5, 6]. Зокрема поглиблення ринкових відносин у аграрній сфері вимагає удосконалення механізму комерціалізації науково-інноваційної продукції та об'єктів інтелектуальної власності, стимулювання створення та просування на ринок конкурентоспроможної наукоємної продукції. Потрібно також удосконалити взаємодію власників інновацій з партнерами в питаннях виробництва, реклами і збуту.

Отже, зважаючи на вказане вище, слід зазначити, що мотиваційний ресурс та рушійна сила підприємства є невід'ємною складовою, яка потрібна для забезпечення трансферу наукових розробок в агропромисловий комплекс у вигляді інновацій. Різні форми співпраці науковців і товаровиробників могли б прискорити освоєння інновацій за умови використання науково-консультаційних та інформаційних послуг центру наукового забезпечення і тим самим забезпечити реалізацію політики ресурсо- та енергозбереження, направлену на прискорення науково-технічного прогресу в галузях агропромислового виробництва.

Основними елементами інноваційної моделі розвитку агропромислового виробництва мають бути: система продукування наукових знань та інновацій; їх капіталізація; система використання інновацій; їх комерціалізація за трансферними технологічними проектами; система інформаційного забезпечення інноваційного розвитку; система управління інноваційним розвитком.

Висновки. Інноваційний розвиток аграрного сектора економіки західного регіону в ринкових умовах може бути успішним лише за

умови широкого використання наукових розробок у сферах землеробства, рослинництва і тваринництва. Основний акцент має бути зроблено на розробку механізмів комерціалізації та ефективного трансферу наукоємних інноваційних розробок у господарства різних організаційно-правових форм.

Список використаної літератури

1. Володін С. А. Теоретико-методичні та організаційні засади інноваційного провайдингу на наукоємному аграрному ринку / С. А. Володін. – К. : Нічлава, 2007. – 384 с.

2. Гриньов Б. В. Інноваційні можливості в академічних установах / Б. В. Гриньов, П. О. Стадник // Наука та інновації. – 2008. – Т. 4, № 5. – С. 75–80.

3. Музика П. М. Розвиток інноваційного підприємництва в агропромисловому виробництві України / П. М. Музика. – Львів : Кварт, 2005. – 306 с.

4. Патон Б. Є. Наука – інноваціям / Б. Є. Патон // Наука та інновації. – 2008. – Т. 4, № 5. – С. 19–20.

5. Трегобчук Б. М. Інноваційно-інвестиційний розвиток національного АПК. Проблеми, напрями і механізми // Економіка України. – 2006. – № 2. – С. 4–12.

6. Шовкалюк В. С. Законодавче забезпечення розвитку інноваційної діяльності. Стан та проблеми / В. С. Шовкалюк // Наука та інновації. – 2008. – Т. 4, № 5. – С. 21–32.

Отримано 04.08.2015

Рецензент – заступник директора з наукової роботи у тваринництві ІСГКР НААН, кандидат ветеринарних наук В. В. Каплінський.